Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (virspalāta)

2017. gada 28. novembrī*

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Obligātā civiltiesiskās atbildības apdrošināšana saistībā ar mehānisko transportlīdzekļu izmantošanu – Direktīva 72/166/EEK – 3. panta 1. punkts – Jēdziens "transportlīdzekļu lietošana" – Lauku saimniecībā noticis nelaimes gadījums – Negadījums, kurā ir iesaistīts apstādināts lauksaimniecības traktors, kam strādājis tikai tā motors, lai darbinātu herbicīdu izsmidzināšanas pumpi

Lieta C-514/16,

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Tribunal da Relação de Guimarães* (Gimaraešas apelācijas tiesa, Portugāle) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2016. gada 23. jūnijā un kas Tiesā reģistrēts 2016. gada 3. oktobrī, tiesvedībā

Isabel Maria Pinheiro Vieira Rodrigues de Andrade,

Fausto da Silva Rodrigues de Andrade

pret

José Manuel Proença Salvador,

Crédito Agrícola Seguros – Companhia de Seguros de Ramos Reais SA,

Jorge Oliveira Pinto.

TIESA (virspalāta)

šādā sastāvā: priekšsēdētājs K. Lēnartss [*K. Lenaerts*], priekšsēdētāja vietnieks A. Ticano [*A. Tizzano*], palātu priekšsēdētāji M. Ilešičs [*M. Ilešič*], L. Bejs Larsens [*L. Bay Larsen*], T. fon Danvics [*T. von Danwitz*], K. G. Fernlunds [*C. G. Fernlund*] un K. Vajda [*C. Vajda*], tiesneši Ž. K. Bonišo [*J.-C. Bonichot*], A. Arabadžijevs [*A. Arabadjiev*] (referents), K. Toadere [*C. Toader*], M. Safjans [*M. Safjan*], D. Švābi [*D. Šváby*] un A. Prehala [*A. Prechal*],

ģenerāladvokāts Ī. Bots [*Y. Bot*],

sekretārs A. Kalots Eskobars [*A. Calot Escobar*],

ņemot vērā rakstveida procesu,

* Tiesvedības valoda – portugāļu.

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

– *I. M. Pinheiro Vieira Rodrigues de Andrade* un *F. da Silva Rodrigues de Andrade* vārdā – *L. Ferreira, advogado*,

– Portugāles valdības vārdā – *L. Inez Fernandes* un *M. Figueiredo*, kā arī *S. Jaulino*, pārstāvji,

– Igaunijas valdības vārdā – *N. Grünberg*, pārstāve,

– Īrijas vārdā – *L. Williams*, *G. Hodge* un *M. Browne*, kā arī *A. Joyce*, pārstāvji, kuriem palīdz *C. Toland*, *SC*, *G. Gibbons*, *BL*, un *J. Buttimore*, *BL*,

– Spānijas valdības vārdā – *V. Ester Casas*, pārstāve,

– Latvijas valdības vārdā – I. Kucina un G. Bambāne, pārstāves,

– Apvienotās Karalistes valdības vārdā – *G. Brown*, pārstāve, kurai palīdz *A. Bates*, *barrister*,

– Eiropas Komisijas vārdā – *M. França* un *K.-P. Wojcik*, pārstāvji,

ņemot vērā pēc ģenerāladvokāta uzklausīšanas pieņemto lēmumu izskatīt lietu bez ģenerāladvokāta secinājumiem,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt Padomes 1972. gada 24. aprīļa Direktīvas 72/166/EEK par dalībvalstu tiesību aktu tuvināšanu attiecībā uz civiltiesiskās atbildības apdrošināšanu saistībā ar mehānisko transportlīdzekļu izmantošanu un attiecībā uz kontroli saistībā ar pienākumu apdrošināt šādu atbildību (OV 1972, L 103, 1. lpp.; turpmāk tekstā – "Pirmā direktīva") 3. panta 1. punktu.

2 Šis lūgums ir iesniegts tiesvedībā, kurā *Isabel Maria Pinheiro Vieira Rodrigues de Andrade* un *Fausto da Silva Rodrigues de Andrade* turpmāk tekstā kopā – "laulātie *Rodrigues de Andrade*") vērsās pret *José Manuel Proença Salvador*, *Crédito Agrícola Seguros – Companhia de Seguros de Ramos Reais SA* (agrāk – *Rural Seguros – Companhia de Seguros SA*, turpmāk tekstā – "*CA Seguros*") un *Jorge Oliveira Pinto* saistībā ar laulātajiem *Rodrigues de Andrade* piespriesto pienākumu atlīdzināt *J. M. Proença Salvador* radīto kaitējumu sakarā ar viņa laulātās nāvi, ko lauku saimniecībā, kurā viņa strādāja, izraisīja ar lauksaimniecības traktoru saistīts negadījums.

Atbilstošās tiesību normas

3 Ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2009. gada 16. septembra Direktīvu 2009/103/EK par civiltiesiskās atbildības apdrošināšanu saistībā ar mehānisko transportlīdzekļu izmantošanu un kontroli saistībā ar pienākumu apdrošināt šādu atbildību (OV 2009, L 263, 11. lpp.) Pirmā direktīva tika atcelta. Tomēr, ņemot vērā pamatlietas faktu norises datumu, šajā lietā joprojām ir piemērojama Pirmā direktīva.

4 Pirmās direktīvas 1. pantā bija noteikts:

"Šajā direktīvā:

1) "transportlīdzeklis" ir jebkurš mehāniskais transportlīdzeklis, kas paredzēts braukšanai pa sauszemi un ko dzen uz priekšu mehāniskā enerģija, un kas nav sliežu transports, un jebkurš treilers, neatkarīgi no tā, vai ir piekabināts;

[..]."

5 Saskaņā ar šīs direktīvas 3. panta 1. punktu:

"Katra dalībvalsts, ievērojot 4. pantu, veic visus vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu to, ka civiltiesiskā atbildība par to transportlīdzekļu lietošanu, kas parasti atrodas tās teritorijā, ir apdrošināta. Sedzamās atbildības apjomu un apdrošināšanas seguma noteikumus nosaka, pamatojoties uz tā apmēriem."

6 Minētās direktīvas 4. pantā bija paredzēts:

"Dalībvalsts drīkst atkāpties no 3. panta attiecībā uz:

[..]

b) dažu veidu transportlīdzekļiem vai konkrētiem transportlīdzekļiem ar speciālu zīmi; attiecīgā valsts sastāda šādu transportlīdzekļu veidu sarakstu un dara to zināmu pārējām dalībvalstīm un [Eiropas] Komisijai.

[..]"

Pamatlieta un prejudiciālie jautājumi

7 Laulātie *Rodrigues de Andrade* nodarbojās ar lauksaimniecību lauku īpašumā, kas atrodas Sabrosā (Portugāle).

8 *J. M. Proença Salvador* laulātā *Maria Alves* bija nepilna darba laika darbiniece laulāto *Rodrigues de Andrade* lauku saimniecībā. Savus pienākumus viņa veica, sekojot laulāto *Rodrigues de Andrade* norādījumiem, viņu vadībā un kontrolē.

9 2006. gada 18. martā *M. Alves* migloja ar herbicīdiem vīnogulāju stādus laulāto *Rodrigues de Andrade* vīnogulāju laukā, kas atradās slīpā nogāzē izveidotās terasēs.

10 Herbicīdi atradās mucā ar pulverizatoru, kas bija piestiprināta lauksaimniecības traktora aizmugurējā daļā (turpmāk tekstā – "pamatlietā minētais traktors"). Traktors nekustīgi stāvēja uz līdzena zemes ceļa, bet tam strādāja motors, ar ko tika darbināts herbicīda pulverizatora pumpis. Traktora svars, tā motora un pulverizatora pumpja izraisītās vibrācijas un *M. Alves* veiktās manipulācijas ar pumpja šļūteni, kā arī tās dienas spēcīgās lietusgāzes radīja minētā traktora izraisītu zemes gabala nogruvumu. Traktors noslīdēja no terases un apgāzās, aizskarot četrus darbiniekus, kuri migloja ar herbicīdiem zemāk augošos vīnogulājus. Pamatlietā minētais traktors uztriecās *M. Alves* un viņu saspieda, kā rezultātā sieviete gāja bojā.

11 Pamatlietā minētais traktors bija reģistrēts uz *Nair Morais da Silva Pinto*, – *J. Oliveira Pinto* laulātās – vārda. *J. Oliveira Pinto* bija laulāto *Rodrigues de Andrade* saimniecības pārvaldnieks un līdz ar to arī *M. Alves* tiešais vadītājs.

12 *N. Morais da Silva Pinto* bija noslēgusi ar *CA Seguros* traktoru un lauksaimniecības tehnikas apdrošināšanas līgumu.

13 *I. M. Pinheiro Vieira Rodrigues de Andrade* ar citu apdrošināšanas sabiedrību bija noslēgusi līgumu par atbildību saistībā ar nelaimes gadījumiem darbā. Šī apdrošināšanas sabiedrība atlīdzināja *M. Alves* atraitnim *J. M. Proença Salvador* mantisko kaitējumu, ko bija radījis negadījums, kurā gāja bojā viņa laulātā.

14 *J. M. Proença Salvador* turklāt cēla prasību tiesā piedzīt vai nu solidāri no laulātajiem *Rodrigues de Andrade*, *J. Oliveira Pinto* un *N. Morais da Silva Pinto*, vai no *CA Seguros* – gadījumā, ja tā būtu materiāli atbildīga par šo negadījumu, – atlīdzību par minētā negadījuma dēļ radīto morālo kaitējumu.

15 Pirmās instances tiesa daļēji apmierināja *J. M. Proença Salvador* prasījumu. Tā piesprieda *J. Oliveira Pinto* un laulātajiem *Rodrigues de Andrade* solidāri segt daļu no prasītajām summām, bet noraidīja šo prasību daļā, kas bija vērsta pret *N. Morais da Silva Pinto* un *CA Seguros*, pamatojot, ka pamatlietā minētais traktors nav bijis iesaistīts ceļu satiksmes negadījumā, uz kuru attiektos civiltiesiskās atbildības apdrošināšana saistībā ar mehānisko transportlīdzekļu izmantošanu (turpmāk tekstā – "obligātā apdrošināšana"), jo šī negadījuma izraisīšana nav saistīta ar pamatlietā minētā traktora izmantošanu transportam.

16 Laulātie *Rodrigues de Andrade* šo spriedumu pārsūdzēja iesniedzējtiesā –*Tribunal da Relação de Guimarães* (Gimaraešas apelācijas tiesa, Portugāle), uzsverot, ka negadījumu, kurā cieta *M. Alves*, izraisīja pamatlietā minētais traktors, kas tika darbināts, veicot lauksaimniecības darbus, un tāpēc uz šo negadījumu attiecas *N. Morais da Silva Pinto* noslēgtais apdrošināšanas līgums neatkarīgi no tā, vai šis transportlīdzeklis uz zemes ceļa laulāto *Rodrigues de Andrade* saimniecībā bija apturēts, stāvēja vai atradās kustībā. *J. Oliveira Pinto*, kurš arī pārsūdzēja minēto spriedumu, it īpaši uzsvēra, ka ar *CA Seguros* noslēgtais apdrošināšanas līgums attiecas uz civiltiesisko atbildību, kas izriet no zaudējumiem, kurus radījuši apdrošinātajam transportlīdzeklim pievienotie darba rīki transportlīdzekļa ekspluatācijas rezultātā.

17 Iesniedzējtiesa konstatē, ka pirmās instances spriedums atbilst *Supremo Tribunal de Justiça* (Augstākā tiesa, Portugāle) judikatūrai, atbilstoši kurai nelaimes gadījumu kvalificē kā ceļu satiksmes negadījumu, ja nelaimes gadījuma brīdī tajā iesaistītais transportlīdzeklis ir pārvietojies, tā rezultātā radot zaudējumus trešajām personām.

18 2015. gada 17. decembra spriedumā lietā, kurā lauksaimniecības traktors pirms nāvējoša nelaimes gadījuma bija nekustīgs un darbojās vienīgi tam pievienotais pašgājējsmalcinātājs, minētā tiesa nosprieda, ka, tā kā, pirmkārt, minētais traktors nebija kustībā un netika izmantots šādam nolūkam un, otrkārt, nelaimes gadījuma brīdī darbojās tikai tā pašgājējsmalcinātājs, šāds nelaimes gadījums nevar tikt kvalificēts par ceļu satiksmes negadījumu.

19 Turklāt iesniedzējtiesa norāda, ka 2014. gada 4. septembra spriedumā *Vnuk* (C-162/13, EU:C:2014:2146) saistībā ar lauksaimniecības traktora veiktu atpakaļgaitas manevru Tiesa nosprieda, ka jēdziens "transportlīdzekļu lietošana" ietver jebkādu transportlīdzekļa izmantošanu, kas atbilst šī transportlīdzekļa parastajai funkcijai. Tās lietas apstākļos, kurā tika taisīts minētais spriedums, esot bijis pamats uzskatīt, ka transportlīdzekļa parastā funkcija ir pārvietoties.

20 Tomēr Tiesa līdz šim vēl neesot taisījusi spriedumu saistībā ar jautājumu, vai jēdziens "transportlīdzekļu lietošana" attiecas arī uz tiem gadījumiem, kad nekustīgs transportlīdzeklis tiek izmantots kā mehānisms, ar ko tiek darbināta cita tehnika.

21 Tā norāda, ka esot tomēr arī jaukta tipa transportlīdzekļi, kas vienlaicīgi var tikt izmantoti gan transportam, gan kā parasti agregāti, ar ko tiek darbināta cita tehnika, šādas izmantošanas gaitā potenciāli radot kaitējumu trešajām personām, ne tikai šim transportam esot kustībā, bet arī tos izmantojot kā nekustīgus agregātus, ar ko tiek darbināta cita tehnika.

22 Tādēļ, ņemot vērā gan Savienības tiesiskajā regulējumā par obligāto apdrošināšanu izvirzīto mērķi nodrošināt cietušo aizsardzību, gan nepieciešamību vienveidīgi piemērot Savienības tiesības, iesniedzējtiesa vēlas noskaidrot, vai ir pamatoti no jēdziena "transportlīdzekļu lietošana" tvēruma izslēgt apstādinātu transportlīdzekli, kurš atbilstoši tā parastajai funkcijai tiek izmantots kā agregāts, ar ko tiek darbināta tehnika citu darbu veikšanai, lai gan šāda veida izmantošana var izraisīt negadījumus ar smagām, tostarp letālām, sekām.

23 Šādos apstākļos *Tribunal da Relação de Guimarães* (Gimaraešas apelācijas tiesa) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

"1) Vai [Pirmās direktīvas] 3. panta 1. punktā paredzētais [obligātās] apdrošināšanas pienākums ir piemērojams transportlīdzekļu izmantošanai jebkurā sabiedriskā vai privātā vietā tikai tad, kad tas ir kustībā, vai arī tad, kad tas nav kustībā, ja vien darbojas tā motors?

2) Vai transportlīdzekļu lietošanas jēdziens minētās direktīvas 3. panta 1. punkta izpratnē ir piemērojams lauksaimniecības traktoram, kas nekustīgi stāv uz lauku saimniecības zemes ceļa un parasti tiek izmantots lauksaimniecības darbu veikšanai (herbicīdu izkaisīšanai uz vīnogulājiem), strādājot tikai tā motoram, lai darbinātu tilpnes, kurā atrodas herbicīdi, pumpi, izraisot zemes nogruvumu šādu faktoru kopuma dēļ:

– traktora svars,

– traktora motora un pulverizatora pumpja, kas ir uzstādīts traktora aizmugurējā daļā, izraisīta vibrācija

– un stiprs lietus,

izraisot minētā traktora uzgāšanos četriem darbiniekiem, kuri strādāja zemākajos zemes gabalos, kā arī vienas darbinieces, kura turēja šļūteni, ar kuru tika veikta miglošana, nāvi?

3) Ja uz iepriekšējiem diviem jautājumiem ir jāatbild apstiprinoši – vai šim Pirmās direktīvas 3. panta 1. punktā iekļautajam "transportlīdzekļu lietošanas" jēdzienam ir pretrunā valsts tiesiskais regulējums (2007. gada 21. augusta *Decreto-Lei n.º 291/2007 que aprova o regime do sistema do seguro obrigatório de responsabilidade civil automóvel* (Dekrētlikums Nr. 291/2007 par transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības obligātās apdrošināšanas sistēmu, turpmāk tekstā – "Dekrētlikums Nr. 291/2007") 4. panta 4. punkts), kurā [šīs direktīvas] 3. panta 1. punktā paredzētais apdrošināšanas pienākums neattiecas uz situācijām, kurās transportlīdzeklis tiek izmantots tikai lauksaimniecības vai rūpniecības nolūkiem?"

24 Ar Tiesas kancelejā 2017. gada 18. aprīlī iesniegto vēstuli Īrija saskaņā ar Eiropas Savienības Tiesas statūtu 16. panta trešo daļu lūdza Tiesu izspriest lietu virspalātā.

Par prejudiciālajiem jautājumiem

Par pirmo un otro jautājumu

25 Uzdodama pirmo un otro jautājumu, kuri ir jāizvērtē kopā, iesniedzējtiesa būtībā vēlas noskaidrot, vai Pirmās direktīvas 3. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka šajā normā minētais jēdziens "transportlīdzekļu lietošana" attiecas uz situāciju, kurā traktoru – kas bija apstādināts uz lauku saimniecības zemes ceļa un kuram strādāja motors, lai darbinātu tam piestiprināto herbicīda pulverizatora pumpi, – aizrāva līdzi zemes gabala nogruvums, kuru izraisīja vairāku faktoru – minētā traktora svara, dzinēja un pumpja vibrāciju, kā arī stiprā lietus – kopums, kā rezultātā gāja bojā persona, kas strādāja šajā saimniecībā.

26 Šie jautājumi balstās uz pieņēmumu, ka ar šī sprieduma 12. punktā minēto apdrošināšanas līgumu, kuru attiecībā uz pamatlietā minēto traktoru bija noslēgusi *N. Morais da Silva Pinto*, ir paredzēts segt vienīgi to civiltiesisko atbildību, kas ir saistīta ar traktora lietošanu (kustību). Pamatojoties uz šo premisu, iesniedzējtiesa vēlas noskaidrot, vai iepriekšējā punktā izklāstītā situācija Pirmās direktīvas 3. panta 1. punkta izpratnē var vai nevar tikt uzskatīta par negadījumu, kas ir saistīts ar pamatlietā minētā traktora lietošanu.

27 Pēc šī precizējuma ir jāatgādina, ka saskaņā ar Pirmās direktīvas 3. panta 1. punktu katra dalībvalsts, ievērojot šīs direktīvas 4. pantu, veic visus vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu, ka civiltiesiskā atbildība par to transportlīdzekļu lietošanu, kas parasti atrodas tās teritorijā, ir apdrošināta.

28 Vispirms ir jānorāda, ka uz pamatlietā minēto lauksaimniecības traktoru attiecas minētās direktīvas 1. panta 1. punktā ietvertais jēdziens "transportlīdzeklis", jo tas ir "mehāniskais transportlīdzeklis, kas paredzēts braukšanai pa sauszemi un ko dzen uz priekšu mehāniskā enerģija, un kas nav sliežu transports".

29 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka šī definīcija nav atkarīga no tā, kā attiecīgais transportlīdzeklis tiek vai var tikt izmantots. Tādējādi tas, ka traktors konkrētos apstākļos var tikt izmantots kā lauksaimniecības tehnika, neietekmē secinājumu, ka šāds transportlīdzeklis atbilst Pirmās direktīvas 1. panta 1. punktā ietvertajai jēdziena "transportlīdzeklis" definīcijai (spriedums, 2014. gada 4. septembris, *Vnuk*, C-162/13, EU:C:2014:2146, 38. punkts).

30 Turklāt no Tiesā iesniegtajiem lietas materiāliem izriet, ka pamatlietā minētais traktors parasti atrodas dalībvalsts teritorijā un uz to neattiecas neviena saskaņā ar šīs direktīvas 4. pantu pieņemtā atkāpe.

31 Attiecībā uz jēdzienu "transportlīdzekļu lietošana" šīs direktīvas 3. panta 1. punkta izpratnē ir jāatgādina, ka to nevar ļaut vērtēt katrai dalībvalstij atsevišķi, bet tas ir jāinterpretē kā autonoms Savienības tiesību jēdziens, ņemot vērā šīs tiesību normas kontekstu un tiesiskā regulējuma, kurā tā ietilpst, mērķus (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2014. gada 4. septembris, *Vnuk*, C-162/13, EU:C:2014:2146, 41. un 42. punkts).

32 Šajā ziņā Pirmā direktīva ir daļa no direktīvu virknes, ar ko pakāpeniski tika precizēti dalībvalstu pienākumi attiecībā uz civiltiesiskās atbildības apdrošināšanu saistībā ar transportlīdzekļu lietošanu. No šīs direktīvas un no Padomes 1983. gada 30. decembra Otrās direktīvas 84/5/EEK par dalībvalstu tiesību aktu tuvināšanu attiecībā uz transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības apdrošināšanu (OV 1984, L 8, 17. lpp.) preambulām izriet, ka to mērķis ir, pirmkārt, nodrošināt transportlīdzekļu, kas parasti atrodas Savienības teritorijā, kā arī tajos esošu personu brīvu pārvietošanos un, otrkārt, garantēt līdzvērtīgu attieksmi pret personām, kuras ir cietušas šādu transportlīdzekļu izraisītos ceļu satiksmes negadījumos, neatkarīgi no tā, kurā vietā Savienībā negadījums ir noticis (šajā nozīmē skat.

spriedumus, 2011. gada 9. jūnijs, *Ambrósio Lavrador* un *Olival Ferreira Bonifácio*, C—409/09, EU:C:2011:371, 23. punkts; 2012. gada 23. oktobris, *Marques Almeida*, C—300/10, EU:C:2012:656, 26. punkts, kā arī 2014. gada 4. septembris, *Vnuk*, C-162/13, EU:C:2014:2146, 50. punkts).

33 Turklāt no Savienības tiesiskā regulējuma par obligāto apdrošināšanu attīstības izriet, ka Savienības likumdevējs ir pastāvīgi izvirzījis un stiprinājis mērķi aizsargāt transportlīdzekļu izraisītos negadījumos cietušās personas (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2014. gada 4. septembris, *Vnuk*, C-162/13, EU:C:2014:2146, 52.–55. punkts).

34 Šajā kontekstā Tiesa būtībā ir nospriedusi, ka Pirmās direktīvas 3. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tajā minētais jēdziens "transportlīdzekļu lietošana" nav attiecināms vienīgi uz ceļu satiksmi, proti, lietošanu pa koplietošanas ceļiem, bet tajā ietilpst transportlīdzekļa jebkāda veida izmantošana atbilstoši šī transportlīdzekļa parastajai funkcijai (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2014. gada 4. septembris, *Vnuk*, C-162/13, EU:C:2014:2146, 59. punkts).

35 No iepriekš minētā apsvēruma izriet, pirmkārt, ka jēdziena "transportlīdzekļu lietošana" tvērums nav atkarīgs no tā, kāds ir apvidus, kurā mehāniskais transportlīdzeklis tiek lietots.

36 Turklāt nevienā no obligātās apdrošināšanas direktīvu normām apdrošināšanas pienākuma un no tā izrietošās aizsardzības, kas attiecas uz mehānisko transportlīdzekļu izraisītajos negadījumos cietušajām personām, tvērums nav ierobežots gadījumos, kad šie transportlīdzekļi tiek izmantoti noteiktā apvidū vai pa noteiktiem ceļiem.

37 Otrkārt, būtiski ir uzsvērt, ka Pirmās direktīvas 1. panta 1. punktā minētos mehāniskos transportlīdzekļus neatkarīgi no to raksturiezīmēm parasti ir paredzēts izmantot transportam.

38 No tā izriet, ka jēdziens "transportlīdzekļu lietošana" šīs direktīvas 3. panta 1. punkta izpratnē attiecas uz transportlīdzekļa visa veida izmantošanu transportam.

39 Šajā ziņā apstāklis, ka negadījumā iesaistītais transportlīdzeklis notikuma brīdī bija apstādināts, kā tāds neizslēdz, ka transportlīdzeklis šajā brīdī varētu tikt izmantots transportam un līdz ar to uz to attiektos jēdziens "transportlīdzekļu lietošana" Pirmās direktīvas 3. panta 1. punkta izpratnē. Turklāt šajā saistībā nav izšķirošas nozīmes tam, vai negadījuma brīdī transportlīdzekļa motors darbojās vai ne.

40 Šādi precizējot, ir jānosaka, vai saistībā ar transportlīdzekļiem – tādiem kā pamatlietā minētais traktors, kuri papildus parastai izmantošanai transportam noteiktos apstākļos tiek izmantoti kā agregāti, – brīdī, kad ir noticis ar šādu transportlīdzekli saistīts negadījums, šis transportlīdzeklis pamatā ir izmantots transportam – kas tādējādi nozīmē, ka uz šāda veida izmantošanu attiecas jēdziens "transportlīdzekļu lietošana" Pirmās direktīvas 3. panta 1. punkta izpratnē, – vai arī tas ir izmantots kā agregāts, un līdz ar to uz šāda veida izmantošanu minētais jēdziens neattiecas.

41 Šajā lietā no iesniedzējtiesas sniegtajām norādēm izriet, ka brīdī, kad notika negadījums, kurā bija iesaistīts pamatlietā minētais traktors, tas tika izmantots kā agregāts, ar ko tika darbināts tam piestiprinātais herbicīda pulverizatora pumpis, lai herbicīdu izsmidzinātu uz vīnogulāju stādiem kādā lauku saimniecībā. Šķiet, ka šādā veidā minētais traktors pamatā tika izmantots nevis transportam, bet kā agregāts, un tāpēc uz to neattiecas jēdziens "transportlīdzekļu lietošana" Pirmās direktīvas 3. panta 1. punkta izpratnē, ar nosacījumu, ka tas ir jāpārbauda iesniedzējtiesai.

42 Ņemot vērā iepriekš izklāstītos apsvērumus, uz pirmo un otro jautājumu ir jāatbild šādi – Pirmās direktīvas 3. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka šajā normā minētais jēdziens "transportlīdzekļu lietošana" neattiecas uz situāciju, kad brīdī, kurā notika negadījums, tajā iesaistītais lauksaimniecības traktors pamatā tika izmantots nevis transportam, bet kā agregāts, ar ko tiek darbināts herbicīda pulverizatora pumpis.

Par trešo jautājumu

43 Uzdodama trešo jautājumu, iesniedzējtiesa vēlas noskaidrot, vai Pirmās direktīvas 3. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka ar to nav pieļauta tāda dalībvalsts tiesību akta norma kā Dekrētlikuma Nr. 291/2007 4. panta 4. punkts, kurā ir noteikts, ka apdrošināšanas pienākums neattiecas uz civiltiesisko atbildību, kas izriet no transportlīdzekļu izmantošanas "tikai lauksaimniecībai vai rūpniecībai".

44 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka saskaņā ar pastāvīgo Tiesas judikatūru uz jautājumiem par Savienības tiesību interpretāciju, kurus valsts tiesa uzdevusi pašas noteiktajos tiesiskā regulējuma un faktisko apstākļu ietvaros, kuru precizitāte Tiesai nav jāpārbauda, attiecas pieņēmums, ka tiem ir nozīme lietā. Valsts tiesas iesniegto lūgumu Tiesa var noraidīt tikai tad, ja ir acīmredzams, ka lūgtajai Savienības tiesību interpretācijai nav nekāda sakara ar pamatlietas faktisko situāciju vai tās priekšmetu, vai arī gadījumos, kad izvirzītā problēma ir hipotētiska vai kad Tiesai nav zināmi faktiskie vai juridiskie apstākļi, kas nepieciešami, lai sniegtu noderīgu atbildi uz tai uzdotajiem jautājumiem (spriedums, 2017. gada 20. jūlijs, *Piscarreta Ricardo*, C-416/16, EU:C:2017:574, 56. punkts un tajā minētā judikatūra).

45 Šajā lietā no lēmuma lūgt prejudiciālu nolēmumu izriet, ka negadījums, kā rezultātā iestājās *M. Alves* nāve, notika 2006. gada 18. martā, t.i., pirms tika pieņemts Dekrētlikums Nr. 291/2007.

46 Tomēr no Tiesā iesniegtajiem lietas materiāliem neizriet, ka minētajam dekrētlikumam būtu atpakaļejošs spēks vai ka tā 4. panta 4. punktā ietvertais noteikums pamatlietā būtu piemērojams kāda cita iemesla dēļ. Iesniedzējtiesa faktiski nav sniegusi nekādus skaidrojumus par iemesliem, kuru dēļ tā uzskata, ka šādā kontekstā tai ir nepieciešama atbilde uz tās uzdoto trešo jautājumu, lai tā varētu izskatīt tajā iesniegto strīdu.

47 Turklāt no Portugāles valdības rakstveida atbildes uz Tiesas uzdoto jautājumu izriet, ka pamatlietas faktiem *ratione temporis* ir piemērojams nevis Dekrētlikums Nr. 291/2007, bet gan 1985. gada 31. decembra *Decreto-Lei n. 522/85 – Seguro Obrigatório de Responsabilidade Civil Automóvel* (Dekrētlikums Nr. 522/85 par transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības obligāto apdrošināšanu) ar tajā izdarītajiem grozījumiem.

48 Šādos apstākļos ir acīmredzams, ka trešais jautājums ir hipotētisks un līdz ar to nepieņemams.

Par tiesāšanās izdevumiem

49 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (virspalāta) nospriež:

Padomes 1972. gada 24. aprīļa Direktīvas 72/166/EEK par dalībvalstu tiesību aktu tuvināšanu attiecībā uz civiltiesiskās atbildības apdrošināšanu saistībā ar mehānisko transportlīdzekļu izmantošanu un attiecībā uz kontroli saistībā ar pienākumu apdrošināt šādu atbildību 3. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka šajā normā minētais jēdziens "transportlīdzekļu lietošana" neattiecas uz situāciju, kad brīdī, kurā notika negadījums, tajā iesaistītais lauksaimniecības traktors pamatā tika izmantots nevis transportam, bet kā agregāts, ar ko tiek darbināts herbicīda pulverizatora pumpis.

[Paraksti]